

Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Duyarlılıkları ile Empati Düzeyleri Arasındaki İlişki

Afife YURTTAŞ¹ Güzel Nur ARAS²

¹Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Bölümü, Erzurum, Türkiye, afife-72@hotmail.com

² Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Bölümü, Ağrı, Türkiye, gnaras@agri.edu.tr (Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

Makale Bilgileri	ÖZ
Makale Geçmişi Geliş: 11.08.2020 Kabul: 16.10.2020 Yayın: 25.12.2020	Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılıkları ile empati düzeylerini belirlemek amacıyla yapıldı. Yöntem: Tanımlayıcı tipte tasarlanan bu araştırmanın örneklemini bir devlet üniversitesinin Sağlık Yüksekokulu'nda eğitim gören 135 hemşirelik öğrencisi oluşturdu. Araştırma verileri Nisan-Mayıs 2019 tarihlerinde, sınıfta toplandı. Öğrencilerin veri formlarını doldurmaları 20-30 dakika sürdü. Araştırmanın verileri "Öğrenci Bilgi Formu", "Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDO)" ve "Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ)" kullanılarak toplandı. İstatistiksel analizler, SPSS programı ile aritmetik ortalama, standart sapma, One Way Anova, bağımsız gruplarda t testi ve korelasyon kullanılarak yapıldı. Bulgular: Hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalamasının 20.93±2.08 olduğu, %59,3'ünün kadın olduğu, %97'sinin bekâr olduğu, %53,3'ünün hemşireliği isteyerek seçtiği, %93,3'ünün kronik bir hastalığının olmadığı belirlenmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin "Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği" puan ortalamalarının 90.06±10.59 olduğu ve "Empatik Eğilim Ölçeği" puan ortalamalarının 65.59±9.87 olduğu saptandı. "Geliri giderden fazla" olduğunu beyan eden öğrencilerin, "Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği" puanları ile "Empatik Eğilim Ölçeği" puanlarının "Geliri giderden az" olduğunu ve "Geliri giderine eşit" olduğunu beyan eden öğrencilerden yüksek bulundu (p<0.05). Öğrencilerinin "Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği" puanları ile "Empatik Eğilim Ölçeği" puanları arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu belirlendi (p<0.05). Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık düzeyleri arttıkça empati düzeylerinin de arttığı, kültürlerarası duyarlılık ile empati düzeyinin yüksek gelir durumundan olumlu olarak etkilendiği saptandı.

The Relationship Between Intercultural Sensitivity Levels and Empathy Levels of Nursing Students

ArticleInfo	ABSTRACT
ArticleHistory Received: 11.08.2020 Accepted: 16.10.2020 Published: 25.12.2020	Aim: This study was conducted to determine the intercultural sensitivity and empathy levels of nursing students. Methods: The sample of this descriptive study was composed of 135 nursing students studying at the Health School of a state university. Research data were collected between April and May 2019 in a classroom. It took 20-30 minutes for the students to fill out the data forms. The data of the study were collected by using the "Student Information Form", "Intercultural Sensitivity Scale (ISS)" and "Empathic Tendency Scale (ETS)". Statistical analyzes were performed using the SPSS program, using arithmetic mean, standard deviation, One Way Anova, t test in independent groups and correlation. Results: It was determined that the average age of nursing students was 20.93 ± 2.08, 59.3% were women, 97% were single, 53.3% chose nursing willingly, 93.3% did not have a chronic disease. It was determined that the mean score of the nursing students in the "Intercultural Sensitivity Scale" was 90.06 ± 10.59 and the mean score of the "Empathic Tendency Scale" was 65.59 ± 9.87. The "Intercultural Sensitivity Scale" scores and the "Empathic Tendency Scale" scores of the students who declared that their "income is more than the expense" were found to be higher than the students who declared that their "income is less than expenses" and "their income is equal to their expenses" (p < 0.05). It was determined that the relationship between the students' "Intercultural Sensitivity Scale" scores and "Empathic Tendency Scale" scores was significant (p < 0.05). Conclusion: It was found that as the intercultural sensitivity levels of nursing students increased, their empathy levels increased, and intercultural sensitivity and empathy levels were positively affected by the high income status.

*Bu makale 24-26 Ekim tarihlerinde gerçekleştirilmiş olan Palandöken 2. Uluslararası Hemşirelik Eğitimi Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Atıf/Citation: Yurttaş, A. & Aras, G.N. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılıkları ile empati düzeyleri arasındaki ilişki, *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(3), 117-125.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

GİRİŞ

Bir yaşam biçimi ve insan gereksinimi olan kültür, evrensel bir kavramdır. Kültür; kendisine özgü bilgisi, eylemi, düşüncesi, iletişimi olan: gelenek, sanat, inanç, örf, adet, tutum, alışkanlık, davranış ve değerleri içeren dinsel, ırksal, sosyal, etnik grupları ifade eder. Her kültür farklıdır, dinamiktir, çeşitlidir, görecelidir. Bu özellikleri ile kültür: sağlığı algılamayı, sağlık bilgisini, sağlık profesyonellerine yönelik beklentileri, bakıma dair önerileri, sağlık inanç ve uygulamalarını, tedaviyi kabullenmeyi ve daha birçok şeyi etkiler (Baltas ve Steptoe, 2000; Brach, 2002). Hemşirelere düşen sorumluluk, tüm topluma ve etnik gruplara etkin bakımı verebilmek için birey merkezli bakım vermektir. Bu durum günümüz toplumunda hemşirelerin, bakım vereceği toplumun ve bireylerin kültürel gereksinimleri doğrultusunda gerekli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerektiğini gösterir (Bekar, 2001; Öztürk ve Öztaş, 2012).

Günümüzde farklı toplumların bir arada yaşaması hemşirelerin bakım kalitesini arttırmak ve etkin bir bakım verebilmesi için kültürel farklılıkları göz önünde bulundurması ve kültürel farklılıklara duyarlılığı gerektirmiştir (Cetişli ve ark, 2016; Öztürk ve Öztaş, 2012). Kültürlerarası duyarlılık; insanlar arasındaki var olan kültürel farklılıkların ve benzerliklerin onlara bir değer yüklemekten var olduğunu kabul etmektir. Kültürlerarası duyarlılık; insanların hepsinin aynı kültürden olmadığını ve kendi kültürümüzün diğer kültürlerden üstün veya iyi olmadığını kabul ederek; kültürel farklılıkları anlayarak, kabul ederek, değerlendirerek, farklı bakış açılarına duyarlı olarak farklı kültürlerle yönelik olumlu duygu ve tutum geliştirebilme yeteneğidir (Bulduk, Tosun, ve Ardıç, 2011; Chen ve Starosta, 2000).

Kültürlerarası duyarlılığın temel unsurlarından birisi empatidir. Hemşirelikte empati insan ilişkilerinin yoğun olarak yaşanması ve hemşireliğin bir yardım mesleği olması nedeniyle önemli bir kavramdır ve empati hemşirelik bakımının en temel bileşenidir. Rogers (1983) göre empatiyi “bireyin kendisini karşısındaki insanın yerine koyup, onun duygu, düşünce, algı ve hissettiklerini doğru olarak anlaması ve bu durumu ona iletmesi sürecidir. Hemşirelerin kültürel duyarlı bakım verebilmeleri ve hastanın ihtiyaçlarını doğru bir şekilde anlayıp, belirleyebilmek ve uygun bakımı planlayıp uygulayabilmek için empati yapabilmeleri gerekmektedir” şeklinde tanımlamıştır (Öz, 1998; Rogers ve Akkoyun, 1983).

Profesyonel sağlık disiplininin bir üyesi olacak olan hemşirelik öğrencilerinin kültürel duyarlı bakım verebilmeleri ve bütüncül bakımı sağlayabilmeleri, öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık ve empati düzeyleri ile ilgilidir. Bu araştırma doğuda kültürlerarası etkileşimin fazla olduğu bir sınır ilimizde hemşirelik öğrencilerinde kültürlerarası duyarlılık düzeyleri ile empatik eğilim düzeyleri arasındaki ilişkiyi irdelemek amacıyla yapıldı.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma tanımlayıcı tipte tasarlandı.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ağrı’da devlet üniversitesinin hemşirelik bölümünde okuyan 175 öğrenci oluştururken örneklemini ise, veri toplama zamanında devamsızlık yapmayan ve araştırmaya katılmaya istekli olan 135 öğrenci oluşturdu.

Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Araştırma verileri Nisan-Mayıs 2019 tarihlerinde, sınıf ortamında toplandı. Öğrencilerin veri formlarını doldurmaları 20-30 dakika sürdü. Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere gerekli açıklamalar yapıldı ve sözel izinleri alındı. Araştırmanın verilerinin toplanmasında “Öğrenci Bilgi Formu”, “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ)” ve “Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ)” kullanıldı.

Öğrenci Bilgi Formu

Literatür taranarak oluşturulan bu form öğrencilerin yaş, cinsiyet, mezun olunan liseyi, daha önce bakım verme durumunu vb. içeren 15 sorudan oluştu (Abaslı & Polat, 2019; Arlı, 2018; Bilgiç & Şahin, 2019; Korkmaz Aslan, Kartal, Turan, Yiğitoğlu, & Kayan, 2019).

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği

Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilen “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği”nin, Türkçe geçerlik-güvenirlik çalışmasını Bulduk, Tosun ve Ardıç (2011) yapmıştır (Bulduk ve ark, 2011). “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği”; 24 madde ve “İletişimde Sorumluluk”, “Kültürel Farklılıklara Saygı”, “İletişimde Kendine Güvenme”, “İletişimden Hoşlanma” ve “İletişimde Dikkatli Olma” olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmuştur. “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği”nden alınabilecek puanlar 24-120 arasındadır. Ölçekten alınan puanın artması kültürlerarası duyarlılık düzeyinin arttığını göstermektedir. Ölçeğinin Cronbach Alfa Alfa değeri 0.72 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin bu çalışmadaki Cronbach Alpha değeri 0.83’tür.

Empatik Eğilim Ölçeği

“Empatik Eğilim Ölçeği” bireyin kendisi ile ilgili duygusal halini ve günlük yaşamındaki olaylar karşısındaki empati kurma potansiyelini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. 20 sorudan oluşan bu ölçek Dökmen tarafından geliştirilmiştir. “Empatik Eğilim Ölçeği”nin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yine Dökmen tarafından yapılmıştır. “Empatik Eğilim Ölçeği”; “tamamen aykırıdan”, “tamamen uyguna” olacak şekilde 5’li likert tipinde derecelendirilmiştir. “Empatik Eğilim Ölçeği”nden alınabilecek puanlar 20-100 arasındadır. Kişinin aldığı puan arttıkça empati düzeyi artmaktadır. “Empatik Eğilim Ölçeği”nin bazı maddeleri (3,6,7,8,11,12,13,15) negatif olarak geçmektedir ve puanlaması diğer maddelere göre tersten yapılmaktadır. Empatik eğilim ölçeğinin toplam puanlaması yapılarak sonuç yorumlanmaktadır (Dökmen, 1988). Ölçekten alınan puanın artması, empatik eğilim düzeyinin arttığını gösterir. Dökmen ölçeği Cronbach Alpha değerini 0,72 bulmuştur (Dökmen, 1988). Bu çalışmamızda; ölçek Cronbach Alpha değerleri 0,78 olarak hesaplandı.

Verilerin Analizi

İstatistiksel analizler, SPSS programı ile aritmetik ortalama, standart sapma, One Way Anova, bağımsız gruplarda t testi ve korelasyon kullanılarak yapıldı.

Etik

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu’ndan 95531838-900 sayılı yazı ile etik onay alındı ve Helsinki Deklarasyonu'nun etik ilkeleri ile kabul edildi. Katılımcılara araştırma hakkında bilgi verilerek sözel onamları alındı.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği

Araştırma, araştırmanın yapıldığı kurumun hemşirelik bölümü öğrencileri ile genellenebilir.

BULGULAR

Hemşirelik öğrencilerinin bireysel özellikleri incelendiğinde %59.3’ünün kadın olduğu, %97’sinin bekâr olduğu, %33’ünün 1. sınıfta öğrenim gördüğü, %93.3’ünün kronik bir hastalığının olmadığı, %54.1’inin gelirin gideri karşıladığını beyan ettiği, %53.3’ünün hemşireliği isteyerek seçtiği, %65.9’unun çekirdek aileye sahip olduğu, %94.8’inin herhangi birine uzun süreli bakım vermediği, %86.7’sinin herhangi bir kurumda çalışmadığı ve yaş ortalamasının 20.93±2.08 olduğu saptandı.

Tablo 1. Öğrencilerin Bireysel Özelliklerinin Dağılımı (n=135)

ÖZELLİKLER		N	%
“Cinsiyet”	Kadın	80	59.3
	Erkek	55	40.7
Medeni durum	Evli	4	3
	Bekar	131	97
Sınıf	1.Sınıf	45	33.3
	2.Sınıf	36	26.7
	3.Sınıf	29	21.5
	4.Sınıf	25	18.5
Kronik hastalık durumu	Var	9	6.7
	Yok	126	93.3
Gelir durumu	Gelir giderden az	55	40.7
	Gelir gideri karşılıyor	73	54.1
	Gelir giderden fazla	7	5.2
Hemşireliği isteyerek seçme durumu	İsteyerek seçti	72	53.3
	İstemeyerek seçti	63	46.7
Aile tipi	Çekirdek aile	89	65.9
	Geniş aile	44	32,6
	Parçalanmış aile	2	1,5
Uzun bakım verme durumu	Verdi	7	5.2
	Vermedi	128	94.8
Herhangi bir kurumda çalışma durumu	Çalışıyor	18	13.3
	Çalışmıyor	117	86.7
Yaş: $\bar{X} \pm SD = 20.93 \pm 2.08$			

Öğrencilerin KDÖ toplam puan ortalamalarının 90.06 ± 10.59 olduğu ve EEÖ puan ortalamalarının 65.59 ± 9.87 olduğu saptandı (Tablo 2).

Tablo 2. Ölçek Puan Ortalamaları (n=135)

	$\bar{X} \pm SD$	MİN	MAX	Cronbach Alfa Değerleri
Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	90.06 ± 10.59	24	120	0.83
Empatik Eğilim Ölçeği	65.59 ± 9.87	20	100	0.78

Araştırmamızdaki öğrenci hemşirelerin “Empatik Eğilim Ölçeği” puan ortalamalarının ve “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği” puan ortalamalarının öğrencilerin özelliklerinin dağılımı Tablo 3’te verildi. Öğrencilerin “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği” puan ortalamalarının gelir durumu faktörü arasındaki fark anlamlı bulundu ($p < 0.05$). “Geliri giderden fazla” olduğunu beyan eden öğrencilerin “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği” puan ortalamaları, “Geliri giderden az” olduğunu beyan eden ve “Geliri giderine eşit” olduğunu beyan eden öğrencilerin “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği” puan ortalamalarından yüksek bulundu ($p < 0.05$) (Tablo 3). Araştırmamızdaki öğrencilerin “Empatik Eğilim Ölçeği” ortalamaları ile “gelir durumu” değişkeni arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulundu ($p < 0.05$). “Geliri giderden fazla” olduğunu beyan eden öğrencilerin empatik eğilim ölçek puan ortalamaları, “Geliri giderden az” olduğunu beyan eden ve “Geliri giderine eşit” olduğunu beyan eden öğrencilerin “Empatik Eğilim Ölçeği” puan ortalamalarından yüksek olduğu saptandı ($p < 0.05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel Özelliklerine Göre Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=135)

ÖZELLİKLER		KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK ÖLÇEĞİ		EMPATİK EĞİLİM ÖLÇEĞİ	
		$\bar{x} \pm SD$	Test Değeri ve Anlamlılık Değeri	$\bar{x} \pm SD$	Test Değeri Ve Anlamlılık Değeri
Cinsiyet	Kadın	91.11±10.01	T:1.39	66.63±9.77	T: 1.48
	Erkek	88.53±11.30	P:0.16	64.07±9.88	P: 0.14
“Medeni durum”	Evli	97.75±13.55	T:-1.48	67.50±13.28	T : -0.39
	Bekâr	89.82±10.47	P:0.14	65.50±9.92	P: 0.70
“Sınıf”	1. Sınıf	91.98±10.80	F:2.12	67.64±10.06	F:0.99
	2. Sınıf	86.56±9.98	P:0.10	64.58± 8.28	P:0.40
	3. Sınıf	89.83±9.77		64.31±11.51	
	4. Sınıf	91.92±11.28		64.80±9.54	
Kronik hastalık durumu	Var	90.33±9.19	T:0.08	64.22±10.77	T:-0.43
	Yok	90.04±10.71	P:0.94	65.68±9.84	P:0.67
“Gelir durumu”	Gelir giderden az	88.91±10.01	F:3.15	63.33±9.44	F:6.29
	Gelir gideri karşılıyor	90.01±10.65	P:0.05	66.25±9.14	P:0.002
	Gelir giderden fazla	99.43±11.36		76.43±13.38	
Aile tipi	Çekirdek aile	89.83±10.65	F:0.653	65.69±9.73	F:0.15
	Geniş aile	90.14±10.65	P:0.52	65.23±10.43	P:0.86
	Parçalanmış aile	98.50±4.95		69.00±1.41	
Uzun bakım verme durumu	Verdi	95.86±7.71	T:1.49	64.14±11.58	T: -0.40
	Vermedi	89.74±10.65	P:0.14	65.66±9.81	P:0.69

Hemşirelik öğrencilerinin “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği” ortalamaları ile “Empatik Eğilim Ölçeği” ortalamaları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonuçları doğrultusunda ilişkinin pozitif yönde anlamlı olduğu belirlendi ($r=0.228$, $p<0.05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Hemşirelik Öğrencilerinde Empatik Eğilim ile Kültürlerarası Duyarlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları

	Empatik Eğilim Ölçeği	
Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	r	0.228
	p	0.008

TARTIŞMA

Kültürlerarası duyarlılık, bütüncül bakımı sağlamak amacıyla verilecek hemşirelik bakımının kilit noktalarından biridir. Kültürlerarası duyarlılığın temel unsurlarından birisi ise empatidir. Hemşirelerin kültürel duyarlı bakım verebilmeleri ve hastanın ihtiyaçlarını doğru bir şekilde anlayıp, belirleyebilmek ve uygun bakımı planlayıp uygulayabilmek için empati yapabilmeleri gerekmektedir. Bu durum kültürlerarası duyarlılığın artmasında hemşirelikte ve hemşirelik eğitiminde empatinin önemi ortaya koymaktadır.

Öğrenci hemşirelerin KDÖ toplam puan ortalamalarının 89.10 ± 10.42 olduğu saptandı. “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği”nden alınabilecek en yüksek puanın 120 olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin kültürlerarası duyarlılıklarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde; hemşirelik öğrencilerinin KDÖ puan ortalaması $72,25 \pm 6,99$ ile 90.46 ± 11.00 arasında değişmektedir. Bu bulgular literatürde hemşirelik öğrencileri ile yapılan araştırmalarla paralellik göstermektedir (Baksi, Sürücü, ve Duman, 2019; Bilgiç ve Şahin, 2019; Bulduk ve ark, 2011; Cetişli ve ark, 2016; Durgun, Uzunsoy, Tümer, ve Huysuz, 2019). Öğrenci hemşirelerin kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin iyi seviyede olduğu söylenebilir.

Araştırmamızda geliri giderden fazla olduğunu beyan eden öğrencilerin KDÖ puanları grubundakilerden daha yüksek bulundu. Benzer şekilde Baksi ve ark. (2019) yaptığı çalışmada gelir durumu faktörünün kültürlerarası duyarlılık düzeyini etkilediğini, gelir durumu arttıkça kültürlerarası duyarlılığında arttığını saptamışlardır (Baksi ve ark, 2019). Gelir durumunun artması bireylerde maddi açıdan daha az stres yaşamaları, kendilerine güven düzeyinin artması ve iletişimin kolaylaşması açısından kültürlerarası duyarlılık düzeyini etkilediği söylenebilir.

Literatürde hemşirelik öğrencilerinin eğitim düzeyleri arttıkça kültürel duyarlılık düzeyinin de arttığı bilinmektedir (Baksi ve ark, 2019; Quine, Hadjistavropoulos, Alberts, 2012). Bu çalışmada KDÖ puanları 1. Sınıf öğrencilerinin 91.98 ± 10.80 , 2. sınıf öğrencilerin 86.56 ± 9.98 , 3. sınıf öğrencilerin 89.83 ± 9.77 ve 4. sınıf öğrencilerinin 91.92 ± 11.28 olduğu belirlendi. 1. sınıf ve 4. sınıf öğrencilerinin KDÖ puanlarının daha yüksek bulundu, fakat istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı. Üniversiteler farklı kültürde bireylerin bulunduğu ortamlardan biridir. 1. sınıfların KDÖ puan ortalamasının daha yüksek bulunmasının nedeni yeni bir ortam ve farklı kültürdeki bireylerle ve farklı kültürleri tanıma fırsatları olabilir. Farklı kültürleri bir araya toplayan ortamların bireylerin kültürel duyarlılık oluşturmaya katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. 4.sınıfların KDÖ puanlarının daha yüksek bulunmasının nedeni, sürekli yapılan klinik uygulamanın kültürel duyarlılık oluşturmaya katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada erkekler kadınlara göre daha düşük KDÖ puan ortalamasına sahiptir. Fakat bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu farkın nedeni, kadınların erkeklere göre daha duygusal ve duyarlı olmasıyla ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin “Empati Eğilim Ölçeği” ortalamalarının 65.59 ± 9.87 olduğu belirlendi. Arpacı ve Özmen (2014) hemşirelik öğrencilerinin “Empati Eğilim Ölçeği” ortalamalarının 69.94 ± 8.44 olduğunu belirlemişlerdir. Özdelikara ve Babur (2020) yaptığı çalışmada hemşirelik öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin 68.34 ± 8.21 olduğunu belirlemişlerdir Metin (2015) hemşirelik öğrencilerinin “Empati Eğilim Ölçeği” ortalamalarının $66,87 \pm 8,05$ olduğunu belirlemiştir. Hemşirelik öğrencilerinin “Empati Eğilim Ölçeği” ortalamalarının literatür ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmamızda öğrencilerin “Empati Eğilim Ölçeği” ortalamaları ile “gelir durumu” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlendi. “Geliri giderinden fazla” olduğunu beyan eden öğrencilerin empati düzeyi “geliri giderine eşit” olduğunu ve “geliri giderinden az” olduğunu beyan eden öğrencilerin empati düzeylerine göre daha yüksek bulundu. Brown, Sauther ve Litvay (2007) ve Pala'nın (2008) yaptıkları çalışmalarda da gelir gider durumu iyi olanların gelir gider durumu kötü olanlara göre empati düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuşlardır (Brown, Sauther, Littvay, 2007; Pala, 2008). Bu bulgular çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Gelir durumunun artması bireylerde maddi açıdan daha az stres yaşamaları, kendine olan güvenlerinin artması ile bireylerle daha kolay iletişim kurmaları ile ilişkili olabilir.

Yaptığımız çalışma bulgularına göre hemşire öğrencilerin “Empati Eğilim Ölçeği” ortalamaları ile “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği” ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlendi ($r=0.228$, $p<0.05$). EgeliogluCetişli ve arkadaşları (2016), Parlar ve arkadaşları (2014), Dikmen ve arkadaşları (2016) ve Kürtüncü ve arkadaşlarının (2018) yaptıkları çalışmalarda da öğrencilerinin “Empati Eğilim Ölçeği” ortalamaları ile “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği” ortalamaları arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğu belirlemişlerdir (Cetişli ve ark, 2016; Dikmen, Aksakal, Yılmaz, 2016; Kürtüncü, Arslan, Çatalçam, Yapıcı, Hırçın, 2018; Parlar Kiliç, Buyukkaya Besen, Tokem, Fadilolu, ve Karadag, 2014). Bu bulgular mevcut çalışmamızla paralellik göstermektedir. Hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılıkları arttıkça empati düzeylerinin de arttığı söylenebilir.

Öğrencilerin “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği” ortalamaları ve “Empati Eğilim Ölçeği” ortalamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık düzeyleri arttıkça empati düzeylerinin de arttığı, kültürlerarası duyarlılık ile empati düzeyinin yüksek gelir

durumundan olumlu olarak etkilendiği saptandı. Çalışmanın Türkiye'nin farklı bölgelerinde yer alan üniversitelerin hemşirelik bölümlerinde yapılması önerilebilir.

Finansal destek

Çalışmada herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Çıkar çatışması

Çalışmada bir çıkar çatışması yoktur.

Yazarlık Katkıları:

Tasarım/Design: G.A, A.F.; Veri toplama veya Veri Girişi Yapma/Data Collection or Processing: G.A.;

Analiz ve Yorum/Analysis and Interpretation: G.A.; Literatür Tarama/Literature Search: G.A., A.F.;

Yazma/Writing: G.A., A.F.

KAYNAKÇA

- Abaslı, K., & Polat, Ş. (2019). Öğrencilerin Kültürlerarası Duyarlılık ve Kültürel Zekâya İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 193-202.
- Arlı, Ş. K. (2018). Cerrahi Hemşirelerde Merhamet ve Kültürlerarası Duyarlılığı Etkileyen Faktörler. *STED/Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(4), 277-283.
- Arpacı, P., & Özmen, D. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin özgecilik ve empatik eğilim düzeyleri ve aralarındaki ilişki. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma*, 11(3), 51-57.
- Baksi, A., Sürücü, H. A., & Duman, M. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürler Arası Duyarlılıkları ve İlişkili Faktörlerin Değerlendirilmesi. *JAREN* 2019;5(1):31-39
- Baltas, Z., & Steptoe, A. (2000). Migration, Culture Conflict and Psychological Well-being among TurkishBritish Married Couples. *Ethnicity & Health*, 5(2), 173-180.
- Bekar, M. (2001). Transcultural nursing. *Toplum ve Hekim*, 16, 136-141.
- Bilgiç, Ş., & Şahin, İ. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Duyarlılık ve Etnik Merkezilik Düzeyleri. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(3), 230-236.
- Brach, C. (2002). Fraser I. *Reducing disparities through culturally competent healthcare: An analysis of the business case. Qua*, 15-28.
- Brown, J., Sauther, J., & Littvay, L. (2007). Attitude and Change: Conditioning in the Business School Environment. https://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1035&context=com_facpubs Ulaşım tarihi 22.10.2020
- Bulduk, S., Tosun, H., & Ardic, E. (2011). Türkçe kültürler arası duyarlılık ölçeğinin hemşirelik öğrencilerinde ölçümsel özellikleri. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law and History*, 19(1), 25-31.
- Cetişli, N. E., Gülşen, I., Öztornacı, B. Ö., Ardahan, E., Uran, B. N. Ö., Top, E. D., & Avdal, E. Ü. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin empati düzeylerine göre kültürlerarası duyarlılıkları. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1), 27-33.
- Chen, G.-M., & Starosta, W. J. (2000). The development and validation of the intercultural sensitivity scale. https://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1035&context=com_facpubs Ulaşım tarihi 22.10.2020
- Dikmen, Y., Aksakal, K., & Yılmaz, D. K. (2016). An Investigation of Cultural Sensitivity of Nurses in Foreign Patient Care. *International Journal of Health Sciences & Research* (www.ijhsr.org), 6(6):254-261
- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21(1), 155-190.
- Durgun, H., Uzunsoy, E., Tümer, A., & Huysuz, K. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Duyarlılıkları ile Dünya Vatandaşlığı İçin Karakter ve Değerler Algıları. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 87-95.
- Korkmaz Aslan, G., Kartal, A., Turan, T., Yiğitoğlu, G., & Kayan, S. (2019). Sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılıkları ve ilişkili bazı faktörler. *FNJN Florence Nightingale Journal of Nursing* 2019; 27(2): 188-200 DOI: 10.26650/FNJN420577
- Kürtüncü, M., Arslan, N., Çatalçam, S., Yapıcı, G., & Hırçın, G. (2018). Yataklı Tedavi Kurumlarında Çalışan Hemşirelerin Kültürlerarası Duyarlılıkları ile Sosyo-demografik Özellikleri ve Empati Düzeyleri Arasındaki İlişkisi. *Turkish Journal of Research & Development in Nursing*, 20(1).
- Öz, F. (1998). Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin empatik eğilimleri, empatik becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2(2), 32-38.

- Özdelikara, A., & Babur, S. (2020). Hemşirelik Öğrencilerinin Merhamet Düzeyi ve Empatik Eğilim İlişkisi. *ACU Sağlık Bil Dergisi*, *11*(2), 342-349.
- Öztürk, E., & Öztaş, D. (2012). Transkültürel hemşirelik. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, *1*(1), 293-300.
- Pala, A. (2008). Öğretmen adaylarının empati kurma düzeyleri üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *23*(23), 13-23.
- Parlar Kilic, S., Buyukkaya Besen, D., Tokem, Y., Fadiloglu, C., & Karadag, G. (2014). An analysis of the cultural problems encountered during caregiving by the nurses working in two different regions of Turkey. *International journal of nursing practice*, *20*(3), 310-319.
- Quine, A., Hadjistavropoulos, H. D., & Alberts, N. M. (2012). Cultural self-efficacy of Canadian nursing students caring for Aboriginal patients with diabetes. *Journal of Transcultural Nursing*, *23*(3), 306-312. doi: 10.1177/1043659612441023. Epub 2012 Apr 3.
- Rogers, C, Akkoyun, F. (2019). Empatik olmak, değeri anlaşılmamış bir varoluş şeklidir . *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)* , *16* (1) , 103-124. DOI: 10.1501/Egifak_0000000929

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: This study was conducted in order to examine the relationship between intercultural sensitivity levels and empathic tendency levels in nursing students in a border city where intercultural interaction is high in the east.

Materials and Methods: The research was designed in a descriptive type. The population of the study consisted of 175 students in the nursing department of a state university. The sample of the research consisted of 135 students who did not attend the data collection time and were willing to participate in the study. Research data were collected between April and May 2019 in a classroom. It took 20-30 minutes for the students to fill out the data forms. Necessary explanations were made to the students who accepted to participate in the study and their verbal consent was obtained. "Student Information Form", "Intercultural Sensitivity Scale (ISS)" and "Empathic Tendency Scale (ETS)" were used to collect the data of the study. Bulduk, Tosun and Ardiç (2011) conducted the Turkish validity-reliability study of the "Intercultural Sensitivity Scale" developed by Chen and Starosta (2000). "Intercultural Sensitivity Scale"; It consists of 24 items and 5 sub-dimensions: "Responsibility in Communication", "Respect for Cultural Differences", "Confidence in Communication", "Enjoying Communication" and "Being Careful in Communication". The scores that can be obtained from the "Intercultural Sensitivity Scale" are between 24-120. An increase in the score obtained from the scale indicates an increase in the level of intercultural sensitivity. The Cronbach Alpha value of the scale was calculated as 0.72. The Cronbach Alpha value of the scale in this study is 0.83. Bulduk, Tosun and Ardiç (2011) conducted the Turkish validity-reliability study of the "Intercultural Sensitivity Scale" developed by Chen and Starosta (2000). "Intercultural Sensitivity Scale"; It consists of 24 items and 5 sub-dimensions: "Responsibility in Communication", "Respect for Cultural Differences", "Confidence in Communication", "Enjoying Communication" and "Being Careful in Communication". The scores that can be obtained from the "Intercultural Sensitivity Scale" are between 24-120. An increase in the score obtained from the scale indicates an increase in the level of intercultural sensitivity. The Cronbach Alpha value of the scale was calculated as 0.72. The Cronbach Alpha value of the scale in this study is 0.83.

Findings: When the individual characteristics of the nursing students were examined, 59.3% were women, 97% were single, 33% were first year students, 93.3% did not have a chronic disease, 54.1% declared that income covered the expenses, 53.3% 65.9% of them had nuclear family, 94.8% did not provide long-term care to anyone, 86.7% did not work in any institution and the average age was 20.93 ± 2.08 . It was determined that the students' total CV score mean was 90.06 ± 10.59 and their mean ETS mean score was 65.59 ± 9.87 . The distribution of students' characteristics of the mean scores of the "Empathic Tendency Scale" and the "Intercultural Sensitivity Scale" of the student nurses in our study are given in Table 3. The difference between the students' mean scores of the "Intercultural Sensitivity Scale" and the income status factor was found to be significant ($p < 0.05$). The mean scores of the "Intercultural Sensitivity Scale" of the students who declared that their "income is more than the expense" were found to be higher than the mean scores of the "Intercultural Sensitivity Scale" ($p < 0.05$) ($p < 0.05$). A statistically significant difference was found between the averages of the "Empathic Tendency Scale" and the "income status" variable of the students in our study ($p < 0.05$). Empathic tendency scale mean scores of the students who declared that "income is more than expenses" were found to be higher than the "Empathic Tendency Scale" score averages of students who declared that "income is less than expenses" and "income is equal to expenses" ($p < 0.05$). According to the results of the correlation analysis conducted in order to examine the relationship between the mean of the nursing students "Intercultural Sensitivity Scale" and the "Empathic Tendency Scale" averages, the relationship was found to be positive ($r = 0.228$, $p < 0.05$).

Discussion: According to the findings of the research, a statistically significant relationship was determined between the mean of "Empathy Tendency Scale" and "Intercultural Sensitivity Scale" ($r = 0.228$, $p < 0.05$). In the studies of EgeliogluCetişli et al. (2016), Parlar et al. (2014), Dikmen et al. (2016), and Kurtüncü et al. (2018), it was found that the relationship between the averages of the "Empathy Tendency Scale" and the averages of the "Intercultural Sensitivity" was found a positive relationship. These findings are in same with this study. It can be said that as the intercultural sensitivity of nursing students increases, their empathy levels also increase.

Conclusion and Suggestions: In the study, found that as the inter cultural sensitivity levels of nursing students increased, their empathy levels increased, and intercultural sensitivity and empathy level were positively affected by high income. Located in different parts of Turkey's advisable to perform the study in nursing departments of universities.